

Vikten av fredagskhutban i islam

Innehåll

- Definition av fredagskhutban
- Ursprung till fredagskhutban
- Fredagskhutbans betydelse i islam
  - Khutban som medel för att sprida religion och medvetenhet
  - Fredagsimamens roll i att vägleda samhället
- Den andliga och sociala effekten av fredagskhutban
  - Att stärka spiritualitet och närhet till Gud
  - Att bygga social sammanhållning och enhet
- Respekt och åtagande gentemot fredagskhutban
  - Vikten av att närvara och lyssna
- Vanliga frågor
  - Vad är syftet med fredagskhutborna?
  - Är fredagskhutban nödvändig?
  - Vad är domen om att nämna Allah under khutban?
  - Är khutban obligatorisk?
  - Är fredagsbönen giltig utan khutba?
  - Vad gäller för den som kommer sent till khutban?

Inledning

Retorik och talekonst har alltid varit – och kommer alltid att förbli – ett av de mest kraftfulla verktygen för att bygga medvetenhet och leda människor mot mål. Profeterna och sändebuden, över dem alla vare Guds frid och välsignelser, använde talet för att förmedla Guds budskap och sprida kallelsen. Politiker använder det för att nå sina syften, ledare och fältherrar för att höja soldaters moral, och framgångsrika chefer för att motivera sina medarbetare.

Om den allmänna khutban är ett av de mest effektiva verktygen för undervisning, fostran och påverkan, så utmärker sig **fredagskhutban** med särskilda egenskaper som gör den oöverträffad. Vad är dessa egenskaper? Det besvaras i denna artikel om *fredagskhutbans betydelse i islam*.

Definition av fredagskhutban

Språkligt: Det som framförs från minbaren. **Terminologiskt:** Ett tal som innehåller förmaning och vägledning, hålls före fredagsbönen efter att dess tid inträtt, enligt särskilda villkor och en bestämd form.

De fyra rättsskolorna är överens om att khutban är ett **villkor för fredagsbönens giltighet**, eftersom den ingår i det "Guds åminnelse" som Allah beordrar i versen:

"Troende! När det kallas till bönen på fredagen, skynda då till Guds åminnelse och lämna handeln." (Sura al-Jumu'a: 9)

Profeten ﷺ höll alltid khutba på fredagen utan undantag.

Rättsskolornas syn på khutbans pelare

- **Shafi'iterna:** Att prisa Allah med ordet *al-hamd* och *Allah*, sända välsignelser över Profeten ﷺ, rekommendera gudsfruktan i båda khutborna, läsa en vers i någon av dem, samt be för de troende i den andra khutban.
- **Hanbaliterna:** Att prisa Allah i början av varje khutba, sända välsignelser över Profeten ﷺ, läsa en vers och rekommendera gudsfruktan.
- **Hanafiterna:** Ett enda grundläggande krav: att nämna Allah, mycket

eller lite. Khutban är en enda, inte två.

- **Malikiteerna:** Khutbans enda pelare är att innehållet ska vara uppmuntran eller varning.

Ursprunget till fredagskhutban

Vissa sahaba nämnde att khutban är **ersättningen för de två rak'a** som annars utgör middagsbönen (zuhr).

Fredagskhutbans betydelse i islam

1. Platsen: moskén

Moskén är Guds hus, den mest älskade platsen för Allah. Den fylls av frid, omges av barmhärtighet och besöks av änglar. Profeten ﷺ sade:

"Ingen grupp samlas i ett av Guds hus för att läsa Guds bok och studera den tillsammans, utan att frid sänker sig över dem, barmhärtighet omger dem, änglarna omringar dem och Allah nämner dem inför dem som är hos Honom." (Muslim)

2. Tiden: fredagen

Fredagen är veckans bästa dag. Profeten ﷺ sade:

"Den bästa dag solen går upp över är fredagen: på den skapades Adam, på den fördes han in i paradiset, och på den fördes han ut därifrån. Och timmen (domedagen) kommer inte annat än på en fredag." (Muslim)

3. Obligatorisk närvaro och lyssnande

Allah beordrar:

"Skynda till Guds åminnelse och lämna handeln." (al-Jumu'a: 9)

4. Rekommenderad förberedelse

Profeten ﷺ uppmuntrade att:

- bada inför fredagen
- komma tidigt
- vara välklädd och ren

Allt detta ger stor belöning.

Khutban som medel för att sprida religion och medvetenhet

Khutban är ett av de mest effektiva verktygen för att:

- **Förmedla religiös kunskap:** förklara Koranens och Sunnans lärdomar, stärka tro och moral.
- **Ge vägledning i vardagen:** ta upp aktuella frågor och utmaningar och ge islamiska lösningar.
- **Stärka islamiska värderingar:** rättvisa, barmhärtighet, samarbete, god moral och samhällsansvar.

Abu Zahra säger:

"Khutban är ett av de viktigaste medlen för da'wa, fostran och påverkan. Den löser konflikter, dämpar upprörda själar, väcker de slöa, höjer sanningen, sänker falskheten, återställer rättvisa och är de förtrycktas röst."

Han nämner även hur stora ledare som 'Ali ibn Abi Talib, Khalid ibn al-Walid, 'Amr ibn al-'As och Tariq ibn Ziyad var mäktiga talare som kunde elda arméer och förändra samhällen.

Fredagsimamens roll i att vägleda samhället

Khutban kan rikta ljuset mot:

- sociala problem
- orättvisor
- fattigdom

- samhällsansvar
- behovet av aktivt deltagande i lösningar

På så sätt bidrar khutban till att bygga ett medvetet muslimskt samhälle som omsätter islams principer i praktiken.

Profeten ﷺ var själv en mästertalare — när han predikade var det som om han varnade en armé. Hans khutbor var korta men oerhört effektiva, fyllda av kraft och känsla.

Den andliga och sociala effekten av fredagskhutban

Ett djupt andligt och mänskligt inflytande

Shaykh ‘Ali al-Tantawi – må Allah förbarma sig över honom – uttryckte detta på ett sätt som få kan efterlikna:

”Jag försöker hålla en khutba idag, så säg inte: ’Vi har fått nog av khutbor.’ Det ni har fått nog av är tomt prat, sådant som sådana som jag – stackars litterära själar – ibland råkar säga. Men khutbor har ni bara hört lite av. De verkligen geniala, odödliga khutborna vävs inte av bokstäver och ord, utan av ljusets trådar som lyser upp sanningens väg i varje hjärta, och av eldens trådar som tändar glöd i varje själ. Säg inte heller: ’Vad kan khutbor åstadkomma?’

Demosthenes’ tal blåste liv i en nation som nästan förlorat det. Tariks tal öppnade al-Andalus. Al-Hajjajs tal kuvade Irak och släckte dess brinnande konflikter. Ett av hans sändebud öppnade mer land än Frankrike gjorde under hela sin historia, nådde Kina och bar islam dit för alltid – det var Qutayba ibn Muslim. När Napoleon krossade Preussen var det inte arméer som återgav folket dess frihet, utan Fichtes tal, som blev som deras egna ’hängda dikter’ som barn lärde sig i skolorna.” (Hutaf al-Majd, s. 23)

Denna betraktelse visar hur talekonst – när den är äkta, ren och sann – kan förändra samhällen, väcka folk och forma historia.

Att stärka spiritualitet och närhet till Gud

Fredagskhutban har en särskild ställning hos Allah. Han kallade den själv "Guds åminnelse" i Koranen, och den är en av islams tydliga ritualer som änglarna bevittnar. Profeten ﷺ sade:

"På fredagen står änglar vid varje mosképort och skriver ned människorna efter hur tidigt de kommer: en som offrat en kamel, en som offrat en ko, en som offrat ett får, en som offrat en höna, en som offrat en fågel, och en som offrat ett ägg. När mu'adhdhin ropar och imamen sätter sig på minbaren rullar de ihop sina listor och går in för att lyssna till åminnelsen." (Muslim)

Detta ger khutban en aura av vördnad och helighet. Det ger också imamen en djup känsla av ansvar: hans ord hörs inte bara av människor, utan även av änglar. Därför borde ingen använda minbaren för personliga intressen eller världsliga syften.

Att bygga social sammanhållning och enhet

Fredagsbönen samlar muslimer av alla slag:

- den lärde och den okunnige
- den äldre och den yngre
- den som alltid ber i församling och den som sällan gör det

Detta gör khutban till ett unikt forum där imamen kan tala till hela samhället, även till dem som aldrig deltar i lektioner, föreläsningar eller studiecirklar.

Khutban blir därmed ett kraftfullt verktyg för att:

- stärka sociala band
- främja samarbete, förlåtelse och omtanke
- uppmuntra till välgörenhet och samhällsengagemang
- belysa problem som rör rättvisa, fattigdom och utsatthet

Den fungerar som en veckovis samlande punkt där hela umman påminns

om sina gemensamma värderingar och sitt gemensamma ansvar.

Respekt och åtagande gentemot fredagskhutban

Fredagskhutban är inte som vilket tal som helst. Den är en religiös ritual, och muslimen närvarar i lydnad inför Allah. Dess rättsliga status gör:

- närvaro obligatorisk
- lyssnande obligatoriskt
- att man inte får prata eller distrahera sig

Detta skiljer khutban från alla andra religiösa sammankomster.

Vikten av att närvara och lyssna

Muslimens förhållningssätt under khutban liknar hans förhållningssätt i bönen: han talar inte, sysselsätter sig inte med annat och lyssnar uppmärksamt. Profeten ﷺ sade:

”Om du säger till din granne på fredagen: ’Lyssna!’ medan imamen håller khutba, har du begått något förkastligt.” (Bukhari 934, Muslim 1965)

Och han sade:

”Den som gör en god tvagning, kommer till fredagsbönen, lyssnar och är tyst – förlåts för synderna mellan denna fredag och nästa, plus tre dagar. Men den som rör vid småsten (distraherar sig) har begått något förkastligt.” (Muslim 1988)

För imamen innebär detta ett stort ansvar

Eftersom människor måste lyssna och närvara, måste imamen:

- förbereda sin khutba noggrant
- välja ämnen som gagnar alla
- tala kortfattat men kraftfullt
- vara medveten om den stora belöningen i att vägleda andra

Profeten ﷺ sade:

"Den som kallar till vägledning får samma belöning som de som följer honom, utan att deras belöning minskas." (Muslim 6804)

Vanliga frågor

Vad är syftet med fredagskhutban?

Att lyda Allahs befallning:

"Skynda till Guds åminnelse och lämna handeln." (al-Jumu'a: 9)

Är fredagskhutban nödvändig?

Ja. Den är en av islams ritualer och närvaro är obligatorisk.

Vad är domen om att nämna Allah under khutban?

Att nämna Allah är en av khutbans grundpelare.

Är khutban obligatorisk?

De fyra rättsskolorna är överens om att khutban är ett villkor för fredagsbörens giltighet.

Är fredagsbönen giltig utan khutba?

Nej, inte för den som inte har ett giltigt undantag enligt fiqh.

Vad gäller för den som kommer sent?

Han måste skynda sig så att han hinner khutban och bönen, eftersom det som är nödvändigt för att uppfylla en plikt också blir en plikt.